

Hvem skal ta seg av rusmiddelmissbrukeren?

PODKAST

- Vi mener at et manglende syn for helheten av disse pasientens plager setter spørsmålstegn ved om kommunehelsetjenesteloven og spesialisthelsetjenesteloven er oppfylt, sier Erling Dalen.

Sammen med Jostein Holmen og Hans M. Nordahl har han gjort en grundig kartlegging av den somatiske helsetilstanden til 155 pasienter ved Ruspoliklinikken ved Sykehuset Levanger. Gjennomsnittsalderen var 41 år, de fleste var menn og for de fleste var alkohol det foretrukne rusmidlet. Bare fire av de 155 pasientene var helt friske. Hos de 151 andre fant legene 765 diagnoser.

Nyresvikt og kreft

- Vi fant mye tannsykdommer, sykkelig overvekt, forhøyet blodtrykk og redusert syn. Av alvorligere diagnoser hadde ni pasienter sukkersyke, åtte var smittebærere av hepatitt C-virus, det ble funnet kronisk betennelse i tarm, nyresvikt, leversvikt og kreft. Det ble utført ekkokardiografisk undersøkelse av 107 pasienter og funnet hjertesykdom hos nesten en tredel av dem, sier Dalen til Tidsskriftets podkast.

Ved ruspoliklinikken har pasientene ofte lange behandlingsperioder, men her utredes og behandles ikke pasientene for somatiske sykdommer. Flere av pasientene hadde dårlig eller ingen kontakt med fastlegen. Mange går med sykdommer, plager og kroniske smerter uten å kontakte legen sin.

Opptatt av helsen sin

Dagfinn Haarr er kommuneoverlege i Kristiansand og har gjennom 15 år vært fastlege for 330 pasienter med rusproblemer. Også han har erfart at de har en overhyppighet av andre sykdommer - både somatiske og psykiske. Og overraskende nok er de opptatt av sin egen helse.

- Det er det som er så pussig, at midt oppi kaoset så er de veldig opptatt av helsa si. De er

veldig interessert i å få sjekket sine blodprøver, sjekket sin lever. Ikke minst har jeg hatt stor nytte av lungefunksjonsundersøkelse og dette med å diskutere røyking. Der kan de gjøre tiltak på lik linje med alle oss andre, sier Haarr.

En del fastleger ser på rusmisbrukerne som bryssomme – det er forstyrrelser på venterommet, oppmøte utenom bestilte timer, manglende etterlevelse av behandlingsopplegg og dårlig betalingsevne. Haarr har gode råd til sine fastlegekolleger.

Behandle folk som folk

- Jeg har erfart at hvis du behandler folk som folk, så oppfører de seg som folk. Jeg har hatt et veldig godt samarbeid med pasientene mine. Jeg har fulgt dem over lang tid, og da har jeg både kunnet gjøre skikkelige undersøkelser, få dem til spesialist og til sykehus, og følge dem ordentlig opp. Og det er ikke noen stor kunst, hvis man bare oppfører seg anstendig. Men de feiler jo veldig mye, så jeg sier at det å ha vært fastlege for 332 rusmiddelavhengige har vært en mellomting mellom tung psykiatri og u-landsmedisin. Det er veldig mye å ta fatt på.

Et felles ansvar

Men ved ruspoliklinikken har altså utredning og behandling for somatiske sykdommer normalt ikke inngått. Dalen og kollegene mener det skyldes både økonomi og tradisjon - men at det nå er på tide med en endring.

- Vi anbefaler at alle pasienter som henvises til ruspoliklinikken blir somatisk undersøkt ved behandlingsstart. Funn og påstartet eller anbefalt behandling må meddeles fastlegen, som må ha og skal ha oppfølgingsansvaret, sier Dalen.

Også Haarr mener ansvaret for pasientene ligger både hos primærlegen og spesialisten.

- Det er nød nok til alle, understreker han.

Les mer:

Nød nok til alle

Somatisk helse hos pasienter ved en ruspoliklinikk

Publisert: 2. november 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no